

SPEUREN NAAR EEN LEEFBARE STAD IN ANTWERPEN

WANDELBOEKJE DIAMANTWIJK

Stad Antwerpen

STEDELIJKE MILIEUDIENST

ARGUS wil bijdragen tot een milieubewuste en duurzame samenleving door:

- Objectief en kritisch te informeren.
- Haar doelpubliek met innoverende initiatieven bewust te maken.
- Met expertise te adviseren.
- Een forum voor uiteenlopende visies over het milieugebeuren te creëren.

Haar doelgroepen zijn jongeren, onderwijs, burgers/consumenten, KMO's en overheid.

ARGUS is uniek door haar wetenschappelijke en objectieve benadering, ongebondenheid, cliëntvriendelijkheid, toegankelijke informatie, degelijke en gratis dienstverlening.

GOED OM TE WETEN VOOR JE OP STAP GAAT

Elk jaar organiseert ARGUS (voorheen Stichting Leefmilieu) samen met de Stedelijke Milieudienst van Antwerpen een wandelzoektocht in een specifieke stadswijk¹. En dat al sinds 1996. 'Je met een andere blik naar de stad laten kijken' is ons doel... Daarbij focussen we ons op de leefbaarheid van de stad. Ook bedreigingen én mogelijkheden voor milieu en natuur in de stad komen aan bod. Tijdens de tochten maak je kennis met heel wat thema's zoals verkeersleefbaarheid, lawaaibestrijding, afvalpreventie, gevel- en straatbegroening.

Aan elke nieuwe tocht is een wedstrijd verbonden. Iedereen kan deelnemen, individueel en/of in groep.

Dit wandelboekje bevat:

- informatie over de buurt die je aandoet
- een uitgeschreven routebeschrijving en een grondplan (blz. 27)
- 20 vragen over verschillende thema's en een creatieve slotvraag. Elke vraag is mits wat zoekwerk op te lossen.
- 8 foto's die je onderweg moet lokaliseren (blz. 28)
- een antwoordformulier (blz. 29-30) om deel te nemen aan de wedstrijd die loopt van 01.10.03 tot 31.12.03.

De tocht start aan het Centraal Station van Antwerpen en loopt verder langs het 'statiekwartier'. Er volgt een korte oversteek naar het stadspark. Daarna verken je de joodse buurt in de diamantwijk. De tocht eindigt op het Koningin Astridplein en duurt ongeveer 2,5 uur.

Daarna kan je nog - tegen een gunsttarief²- een bezoek brengen aan het Diamantmuseum van de Provincie Antwerpen en aan de Antwerpse dierentuin. Ook het Ecohuis Antwerpen (EHA!) verwent de wandelaars en biedt hen gratis haar tentoonstelling én een geschenk aan.

Hou er altijd rekening mee dat na verloop van tijd bepaalde situaties kunnen veranderen. Signaleer ons dat dan zo snel mogelijk.

1. De eerder verschenen wandelboekjes 'De studentenstad', 'Het Sint-Andrieskwartier', 'Het Eilandje', 'Op naar het Zuid', 'Het Noorden kwijt' en 'De Theaterwijk' kan je integraal van onze website www.argusmilieu.be downloaden.

2. De korting-/voordeelbons voor het Provinciaal Diamantmuseum, de Antwerpse dierentuin en het Ecohuis Antwerpen (EHA!) vind je midden in dit wandelboekje.

Het wandelboekje krijg je gratis bij ARGUS, bij het EHA!, in het Diamantmuseum, in de Stadswinkel en aan het onthaal van de KBC-toren. Je kunt het ook downloaden van de ARGUSwebsite www.argusmilieu.be.

In elk boekje zit één antwoordformulier. Iedere deelnemer mag één exemplaar inzenden. Wie met tien personen op stap gaat, kan tevens een groepsformulier inzenden.

Wie het ingevulde antwoordformulier vóór 31 december 2003 terugbezorgt, kan mooie prijzen winnen en krijgt automatisch de correcte antwoorden toegestuurd.

Wie weet ... word je één van de winnaars! Elk goed antwoord levert een punt op. Wie de creatieve slotvraag invult, verdient hiervoor een punt extra. De winnaars zijn de 30 deelnemers met de meeste punten. Voor groepen zijn 3 prijzen voorzien. Bij ex aequo verloten we de prijzen. De waardevolle prijzen zijn onder meer waardebons, kwaliteitsfietsen en een heuse ballonvaart.

Tijdens de feestelijke happening in het EcoHuis Antwerpen op 30 januari 2004 vindt de prijsuitreiking plaats.

De uitslag van de wedstrijd wordt bekendgemaakt op www.argusmilieu.be en in de ARGUSnieuwsbrief. De uitslag kan niet worden betwist.

ARGUS, het milieupunt van KBC
Eiermarkt 8, 2000 Antwerpen, tel. 03 202 90 70
e-mail: info@argusmilieu.be
www.argusmilieu.be

EN NU
OP WEG...

1

ANTWERPEN CENTRAAL DE SPOORWEGKATHEDRAAL

Start: Centraal Station Antwerpen, trappenhal

Station Antwerpen Centraal aan het Koningin Astridplein

Het Centraal Station («de Middenstatie» voor de Antwerpenaren) is een merkwaardig gebouw.

Eerst en vooral heeft het een unieke ligging: midden in de stad, vlakbij de Meir, de bekendste winkelwandelstraat, naast de dierentuin («de zoölogie»), en aan het begin van de Keyserlei, gekend om zijn keurige tavernes met buitenterrassen.

Maar niet in het minst is het gebouw zelf indrukwekkend. Dat waren de bewindsleden van toen aan de oudste Belgische spoorlijn van Brussel over Mechelen naar Antwerpen wel verplicht.

Het station bestaat uit twee delen, een spooroverwelling - een constructie van staal en glas naar een ontwerp van Clement Van Bogaert - en een stationsgebouw met een opvallende 75 m hoge koepel (architect Louis Delacenserie). Het werd op 11 augustus 1905 geopend.

Langdurige verwaarlozing en toenemende vervuiling zetten het gebouw onder zware druk. In de loop der jaren takelden de sierstukken af. De twee torens aan de ingang Keyserlei verdwenen. De gevelstenen brokkelden af en de vensterramen gingen stuk. Kortom: het gebouw leek gedoemd tot afbraak.

Zo ver moest het gelukkig niet komen, want in 1975 en 1976 werden het gebouw en de

spooroverwelving geklasseerd als beschermd monument. In 1986 startte de restauratie van de perronoverkapping en twee jaar later nam men de spoorhal onder handen. Het werd een enorme opknapbeurt. Behoedzaam verwijderden specialisten een gigantische stoflaag. Door gebruik te maken van niet agressieve kleipasta's en zuivere bijenwas gaven ze terug kleur en glans aan het marmer en de kalkzandsteen. De buitengevels 'gomden' ze schoon met een heel fijn poeder. Zo werd de kwetsbare steen niet beschadigd.

Dagelijks lopen er zo'n vijftigduizend treinreizigers door het Centraal Station. Wie geen treinabonnement heeft en niet wil aanschuiven aan de loketten, kan zijn treintickets uit de verkoopautomaat halen. De populairste vervoerbewijzen zijn op deze manier te verkrijgen: treinkaartjes, pasjes, agglomeratiekaarten, verlengingen van treinabonnementen en binnenkort zelfs kaartjes voor de HST.

Vraag 1.1

Welk woord gebruikte men hier in dit gebouw een kleine eeuw geleden voor 'treinkaartjes'?

Het station kreeg door de jaren heen meer en meer te kampen met een capaciteitsprobleem omdat het maar tien doodlopende sporen had. Op dit ogenblik zijn in het Centraal Station daarom opnieuw grootse werken aan de gang. Tegen 2005 komen er vier extra sporen. Dankzij de aanleg van een tunnel wordt het bovendien - gedeeltelijk - een doorgaand station. De capaciteit zal verdubbelen en het station krijgt weer ademruimte.

Middenin de lokethal vind je een maquette met een voorstelling van het nieuwe station. Het zal zo maar even vier verschillende niveaus tellen. Bedoeling is dat het licht er vrij spel heeft en dat moderne en traditionele elementen met elkaar verzoend worden. De perrons worden niet alleen breder, maar ook langer (tot 400 m). Langere perrons, dat betekent langere treinen, en dus ... meer zitplaatsen per trein.

Niet alleen het station, maar ook de omliggende buurt verandert grondig door de ondergrondse noord-zuidverbinding en de komst van de HST. In het informatiecentrum, rechts van de monumentale trap in de stationshal, kom je er alles over te weten.

Vraag 1.2

Vul in: Als L staat voor stoptrein, dan staat IR voor...

Je verlaat het station langs de uitgang Koningin Astridplein/Statiestraat (dat is de uitgang die zich rechts van de uitgang 'De Keyserlei' bevindt). Ga onmiddellijk links naar Hotel Florida. En volg het Astridplein naar rechts. Aan je linkerkant vind je de Statiestraat. Die sla je in.

EEN SPOOR VAN VERNIEUWING IN HET STATIEKWARTIER

In de stationsbuurt kom je gezichten, talen en gebruiken uit de hele wereld tegen. Het is ook een buurt die gevoelig is voor allerlei overlast, zoals kleine criminaliteit, sluikestorten en nachtlawaai. En toch is het een levendig en charmant stukje Antwerpen.

Vroeger vond je hier tal van bioscopen, een bruisend uitgaansleven en bloeiende winkelstraten. Begin jaren zestig kampten vele bedrijven met ruimtegebrek en ze verhuisden naar de stadsrand. Tientallen bioscoopexploitanten sloten hun deuren. De leegstand en de prostitutieproblemen namen toe. De bevolking verouderde en er kwamen nieuwe culturen. Er was al snel een tekort aan ontspanningsmogelijkheden, groen en publieke ruimte. De buurt kampte met ernstige samenlevingsproblemen en geraakte meer en meer in verval.

Einde jaren negentig greep Antwerpen naar het Europese programma URBAN dat steun verleent aan stadsvernieuwingsprojecten in probleebuurtten. Verschillende investeerders werkten een plan uit om de wijk er bovenop te helpen. Dankzij enkele doelbewuste ingrepen - de nieuwe bestrating en de autovrije regeling - is er nu weer leven in de brouwerij. Een nieuw bioscoopcomplex en een reeks van kleine uitheemse restaurants trekken opnieuw volk aan. Kortom: het imago van het statiekwartier is er de jongste jaren zichtbaar op verbeterd.

De tijd staat niet stil... Of toch?

Vraag 2

Eventjes stilstaan op het kruispunt Statiestraat/Breydelstraat.

Je kan van hieruit een middel zien waardoor je kan afleiden hoe laat het ongeveer is, zonder een uurwerk of een klok te gebruiken. In welke richting moet je dan kijken?

- A. Da Vinci**
- B. Capricho**

Aan het einde van de Statiestraat sla je rechts de Anneessensstraat in. Sla dan de Franklin Rooseveltplaats links in. Even halthouden.

3

BUSJE KOMT ZO OP DE FRANKLIN ROOSEVELTPLAATS

Zoals je rondom je ziet en hoort, is de Rooseveltplaats een druk verkeerscentrum. Voor het busvervoer zijn overzichtelijke standplaatsen voorzien. Een goede organisatie die het openbaar vervoer alleen maar ten goede komt.

Vraag 3

Je kan hier aan een van de eerste vijf perrons een bus nemen die je tot ergens in Limburg zal brengen. Aan welk perronnummer moet je dan wachten?

Koninklijk Atheneum Antwerpen

Het indrukwekkende gebouw ten noorden van de Franklin Rooseveltplaats is het Koninklijk Atheneum van Antwerpen.

De school werd als 'Ecole Secondaire' in 1807, onder Napoleon, opgericht. Een Antwerps priester was de eerste directeur van deze pluralistische school. Lange tijd was het de enige niet-katholieke school in deze contreien. Tot in 1941 was de voertaal er Frans en tot 1970 werden alleen jongens toegelaten. Pas in 1884 betrok de school het huidige gebouw. De bouwstijl is geïnspireerd op de renaissancestijl. Midden januari 2003 ondervond het gebouw zware schade door een brand die ontstond in de bijna gerestaureerde feestzaal. De heropbouw van dit beschermd monument liet niet op zich wachten. En de resultaten van de intensieve herstellingswerken zie je nu al...

Sla nu de Van Ertbornstraat in.

4

HET SPOOK NAAST DE OPERA

Aan huisnummer 8 zie je de achterzijde van het operagebouw.

Koninklijke Opera Antwerpen

Het operagebouw werd als 'Lyrische schouwburg' feestelijk geopend in 1907. Het 'Nederlandsch Lyrisch Toneel', later de Vlaamse Opera, had er zijn thuishaven. Veertien jaar eerder had Peter Benoit het opgericht als reactie op de 'Franse Opera' in de Bourlaschouwburg.

Het gebouw heeft een bijzonder rijk en nog vrij authentiek interieur.

Bij de opening schreef De Standaard er zo over: «... De aanblik in de zaal is tooverachtig. Maar wat u dadelijk treft, als ge neergezeten zijt, is dat er alles zoo ruim, zoo luchtig, zoo vriendelijk, zoo ondermekeer en gezellig is. Meer dan elders zullen de bezoekers van de schouwburg van onze Opera weldra een groote familie zijn. Op de orkestzetels en balkons is het heerlijk om zitten...»

In 1974 kreeg het operagebouw een nieuwe buur, de Antwerp Tower, voor velen 'de lelijkste toren van Antwerpen'. Inderdaad: de stijl van deze 'moderne' hoogbouw is onverenigbaar met de klassieke stijl van het operagebouw.

Tegenwoordig is het Stadsbestuur heel wat strenger als ze bouwvergunningen levert. Bij nieuwe projecten vraagt de stad advies aan de zogenaamde welstandscommissie en de stadsbouwmeester. De laatste beoordeelt grote stedenbouwprojecten en gebouwen die het gezicht van de stad bepalen. De welstandscommissie maakt uit of een gepland gebouw al dan niet geïntegreerd is in het stadsweefsel. Samen letten zij met argusogen op alles wat er in de stad wordt gebouwd ...

Vraag 4

In de Antwerp Tower kan je met de lift tot op de hoogste, dit is de 24 ste verdieping. Neem de totale hoogte van de Antwerp Tower als basis, en stel dat elke verdieping 3,48 m hoog is. Hoe hoog is de Antwerp Tower?

De Van Ertbornstraat komt uit op de Keyserlei. Steek deze over en wandel de Quellinstraat door, richting stadspark.

Steek aan het einde van de Quellinstraat de Quinten Matsijslei over op het zebrapad (opgelet voor de fietsers) en ga langs het park naar links. Iets verder - een vijftiental meter voorbij het bushokje - sla je de wandelweg van het stadspark rechts in, richting kinderspeelplaats.

Antwerp Tower

5

HET STADSPARK

Welkom in het stadspark: een grote, groene oase met verwilderde ligusterstruiken, taxusbomen, paardekastanjes, Amerikaanse lindes en zwarte elsen. Kenners ontdekken nog moerascipressen, een netelboom en zelfs een Japanse notenboom.

In het midden van de 19de eeuw besliste de stad om de 16de eeuwse stadsomwalling te vervangen door de huidige 'leien'. De omwalling stond een normale stadsontwikkeling in de weg. Op de plaats van een van de bastions, Fort Herentals, richtte ze het veertien hectaren grote stadspark in. De driehoekige vorm van het park herinnert nog aan die vesting.

Wie tijd heeft om het hele park te verkennen, zal zeker en vast onder de indruk zijn van het ontwerp van tuinarchitect Kielig met rotsen, een hangbrug en een enorme waterpartij. De vijver was ooit het verdeelpunt van water voor de Antwerpse brouwerijen. Door het droogpompen van de binnenstad voor de aanleg van de metro en parkeergarages kwam de vijver al eens droog te liggen. De problemen met de waterhuishouding zijn nu gelukkig opgelost. En de vissen kunnen opnieuw ademen.

Vraag 5.1

Speeltuigen zijn er genoeg in het stadspark!

De onderstaande produceren zelfs geluid!

Welk van de twee speeltuigen produceert de hoogste toon? A of B?

A

B

Vraag 5.2

Volgens welk politieartikel mag je in dit park geen afval op de grond gooien?

Ga om de klimspin heen naar de verharde kasseiweg die je buiten het stadspark brengt. Steek de Quinten Matsyslei opnieuw - voorzichtig - over en volg ze even naar links. Zie je het apothekerskruis? Sla daar rechts de Korte Herentalsestraat in.

Vooraleer je de Lange Herentalsestraat oversteekt en de Schupstraat inwandelt, nog even dit:

Je komt nu in het hartje van het diamantkwartier. Je wandelt achtereenvolgens in drie straten vol diamanthandel: de Schupstraat, de Hoveniersstraat en de Rijfstraat.

BELANRIJK: om jezelf én de diamantairs gerust te stellen, hoef je in de onderstreepte straten **GEEN FOTOVRAGEN** te beantwoorden. Je kan dus volop van de aparte sfeer genieten...

Wandel nu door de Schupstraat, de Hoveniersstraat en de Rijfstraat.

DE DIAMANTWIJK

De diamantwijk is een uniek stukje Antwerpen. Daar liggen zo maar even 1500 diamantfirma's en 4 diamantbeurzen. Duizenden diamantbewerkeren zijn er dagelijks actief om het internationale kwaliteitslabel 'Cut in Antwerp' hoog te houden. De joodse gemeenschap startte de handel. Ze heeft die nog steeds grotendeels in handen. Maar steeds meer Indiërs, Libanezen en Armenen zijn er actief.

Het internationale karakter van deze buurt vertaalt zich in een heel speciale sfeer. Je hoort nauwelijks Nederlands spreken. Het opvallendste is wel dat er - tijdens wekdagen - buiten wordt onderhandeld. Een bonte verzameling mensen haast zich van het ene gebouw naar het andere of doet zaken op straat. De politie is hier nadrukkelijk aanwezig. Allesziende camera's houden ook een oogje in het zeil.

In de Hoveniersstraat vind je aan huisnummer 31 de Portugese synagoge van de Sefardische Joodse Gemeenschap. (Sefardisch is een van de manieren waarop het Hebreeuws wordt gesproken, de taal waarin Joden hun religie beleven. Joden houden erg vast aan traditie en iedere groepering dus ook aan zijn eigen traditionele uitspraak.)

Joden hebben al een lange geschiedenis met Antwerpen. Ze worden voor het eerst vermeld in 1261 in het testament van Hendrik III van Brabant die ze uit de stad wegwilde. Op het einde van de 15de eeuw immigreren vele sefardische joden vanuit Spanje en Portugal naar o.m. Antwerpen. Maar een eeuw later vluchten velen hier opnieuw voor de Spanjaarden naar het noorden.

Einde 19de eeuw komen in Antwerpen weer vele, vooral Oosteuropese chassidische joden aan. Dit keer op de vlucht voor de pogroms. Ze willen eigenlijk naar Amerika. Maar velen blijven hier hangen. Ook na WO II vestigen vele uit Polen en Hongarije afkomstige Chassidim zich in het 'Jeruzalem van het Westen'.

De 6.000 Chassidim leven volgens strikte tradities en de Tora. Ze zijn opvallend aanwezig in dit deel van de stad maar leven er in een gesloten wereld. De streng gelovige Joodse mannen (zowel jong als oud), brengen uren door in de synagoge met studie en discussies over religieuze teksten.

Het verleden is alom vertegenwoordigd. En de kennis van oude tradities, gebruiken en vaardigheden wordt zorgvuldig van ouder op kind overgebracht.

Hoeden, schoenen, voedingswaren enz. maken ze in eigen familiebedrijfjes. En ze verkopen ze in 'koosjer' winkels als het om eten gaat (het aangeboden vlees, brood, vis of snoep is geslacht of bereid volgens de ingewikkelde joodse spijswetten.).

De vakkennis van Joodse diamantairs is enorm: met één enkele blik weten ze de kwaliteit van een diamant te bepalen. De koopwaar beoordelen, kopen en verkopen ze volgens eeuwenoude regels.

Aan de Hoveniersstraat 22 is de Hoge Raad voor Diamant gevestigd.

De Hoge Raad voor Diamant is de officiële vertegenwoordiger en spreekbuis van de Antwerpse diamanthandel en -nijverheid. Bedoeling is om Antwerpen als wereldcentrum voor diamant wereldwijd te promoten. De Hoge Raad neemt, waar nodig, maatregelen tegen de illegale diamanthandel.

Een degelijk gestructureerd systeem van herkomstcertificaten is alvast een doeltreffende manier om ervoor te zorgen dat alleen legale diamanten op de markt komen.

Vraag 6

Een buur van de Hoge Raad voor Diamant is de Antwerpse Diamantkring. Als je daar jouw fiets tegen de gevel plaatst, binnengaat en na een tijdje buitenkomt is de kans het grootst dat je hem...

- A. ... thuis terugvindt
- B. ... elders terugvindt
- C. ... bij de politie moet afhalen

De Rijnstraat komt uit in de Vestingstraat. Die sla je rechts in.
In het verlengde van de Vestingstraat ligt de Pelikaansstraat. Die sla je verder in naar rechts.

7

'T IS AL GOUD WAT BLINKT IN DE PELIKAANSSTRAAT

In deze straat - vlakbij de 'Middenstatie' - kwam het openbaar vervoer al vroeg tot grote bloei.

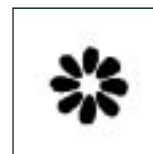
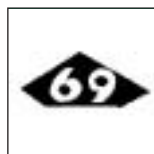
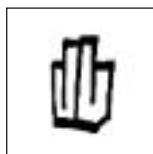
Vroeger kon je hier de paardenkoets nemen. Nu rijden hier een aantal bussen en de metro om je van en naar het station te brengen.

Hoor je de treinen in de verte? De trein heeft een pak minder energie en ruimte nodig dan de auto. Elk uur is er klokvast een IC-IR-trein tussen de voornaamste steden en grote gemeenten. En geef toe, met de trein reizen is toch wat anders dan het gestresseerde filerijden.

Vlakbij het station heb je het ene goudwinkeltje naast het andere. Onder de spoorweg zijn ze vrij nieuw. Vroeger waren ze geïntegreerd in de constructie die de sporen draagt, 'de centers' voor Antwerpenaren.

Vraag 7.1

Geboeid door de talrijke logo's, pictogrammen en andere gestileerde figuurtjes die typisch zijn voor dit eerste stukje Pelikaansstraat, maakte de ARGUStekenaar enkele schetsen:

Hij kribbelde enkele kattedelletjes neer. Bij elk woord past een bepaalde tekening. Er is ééntje bij, waarmee iets is fout gelopen. Welk?

- A. LUCKY
- B. BANK
- C. OR
- D. NMBS

Even halhouden aan huisnummer 92 op de Pelikaansstraat.

In het uitstalraam zie je de verschillende stappen van het slijpen van een diamant. Diamant, de 'koning der edelstenen' genoemd, bestaat uit zuivere koolstof die gekristalliseerd is bij extreem hoge druk en hoge temperatuur. Dergelijke omstandigheden vinden we enkel op een diepte van 150 tot 200 km onder het aardoppervlak.

Vraag 7.2

Waar wordt diamant gedolven?

We zoeken twee van de belangrijkste landen. Je kan die met de volgende woordjes vormen:

RAAF WINST ZAAD BOK UI

De meeste juweliers in deze buurt zijn aangesloten bij de Gilde Antwerpen's Centraal Station Juweliers. Die verbondenheid met het station vind je ook terug in het logo van de gilde. Zie je de fraaie tekening op de achtergrond? Even naar de klok kijken ...

Vraag 7.3

Het uurwerk van het station is op het logo van de Gilde Antwerpen's Centraal Station Juweliers wat verborgen. Onder welke letter?

Recht tegenover café De Klok is een spoorwegbrug. Daar ga je onderdoor. Je komt uit op de Stoomstraat. Neem enkele stappen naar links en wandel de Lange Kievitstraat in.

KIEVITBUURT IN DE STEIGERS

Door de aanwezigheid van Joodse scholen merk je in deze buurt veel kinderen op. Tot nu toe is dit een rustige buurt. Hopelijk blijft dit zo, want er zijn grote veranderingen op til...

Aan je linkerkant zijn grote werken aan de gang. Deze bouwwerf belooft de buurt nieuw leven in te blazen. Er komt een tweede toegang naar het station én een nieuw plein: het Kievitplein. Zo moet deze wijk - voorheen geïsoleerd door de hoge spoorwegberm - aansluiting krijgen met de stadskern.

Deze tweede stationsingang vind je binnenkort in een indrukwekkend glazen gebouw dat het Kievitplein bijna volledig zal overkoepelen. Ondergronds komt een 400 meter lange winkelpromenade en een kuierplein met veel groen, licht, glazen koepels en houtwerk. En dat is nog niet alles. De spoorwegberm wordt helemaal opengewerkt. Zelfs de luifel over de sporen heen wordt volledig opgetrokken in glas. Zo worden de twee stadsbuurten visueel verbonden. En je kan van ver zien of jouw trein er aankomt.

Verder komt er een gigantisch gebouwencomplex met appartementen en kantoren. Een beetje zoals in Manhattan dus.

Buurtbewoners houden weliswaar hun hart vast voor de geplande 'hoogbouw'. En hopen dat er voldoende afstand tussen hun huizen en de hoge gebouwen blijft.

Aan huisnummer 74 even halthouden.

Hier huist het Nationaal Secretariaat van de VVKSM.

Wie in het hartje van Antwerpen wil overnachten tegen een zacht prijsje kan in het jeugdhotel Scoutel terecht. Wie actief op pad wil gaan, vindt in de Scoutshop het geschikte materieel.

Scoutel wordt gerund door en voor de VVKSM. Alle opbrengsten gaan naar deze jeugd-
beweging.

De koopwaar wordt prijs- en kwaliteitsbewust uitgezocht. Met landen waar kinderarbeid
bestaat, voert de VVKSM geen handel. Veel aandacht gaat naar veiligheid en milieuvrien-
delijkheid.

Op een speelse manier en met zin voor gezond avontuur zorgen jeugdbewegingen ervoor
dat kinderen een plek hebben waar ze samen kunnen opgroeien en zich ontplooien. Zeker
in een stedelijke omgeving is dit een uiterst waardevolle zaak!

Vraag 8

In België vind je scouts van «Aalst tot in Zwijndrecht»
Wereldwijd vind je ze van tot

Ga verder in de Lange Kievitstraat en neem de eerste straat links: de Copernicuslaan.

Links zie je het vroegere hotel SWITEL. Velen herinneren zich waarschijnlijk het drama
dat zich hier op oudejaarsavond in 1994 afspeelde. Door een felle brand kwamen toen 15
mensen om en veel slachtoffers raakten zwaar gewond. Sindsdien zijn de normen inzake
brandveiligheid van gebouwen strenger geworden en doet men meer aan preventie van
brand en ontploffingen. Gelukkig maar.

Het gebouw aan je rechterkant is het Vlaams Administratief Centrum, waar o.a. de
Vlaamse milieu-administratie zetelt. Wie vragen heeft rond milieuvergunningen of de
afdeling milieu-inspectie wil contacteren, kan hier terecht.

Je komt uit op de Ploegstraat.

Nu ben je aan de achterkant van de zoo. Wie zijn wagen hier parkeert, zal aan de hand van het grondplan op de muur de ingang van de diertuin beter terugvinden.

Vraag 9.1

Je ontdekt op het bord heel wat straten en pleinen waar je tijdens deze tocht hebt gewandeld. Minstens één straatnaam is verkeerd geschreven. Welke? (Let niet op de afkortingen).

Je volgt het pijltje ZOO en gaat de Ploegstraat verder in.

Achter de muren links bevindt zich een bonte verzameling van dieren, majestueuze bomen, architecturale pareltjes en energieke dierenverzorgers.

De Antwerpse zoo is één van de oudste diertuinen ter wereld (1843) en ademt dan ook een buitengewone sfeer uit. In 1983 werd hij geklasseerd als monument.

Tijdens de premetrowerken op het Koningin Astridplein, kreeg de tuin erg te leiden onder de droogte want het grondwaterpeil werd drastisch verlaagd. Een ingenieus systeem van individuele irrigatie kon de monumentale bomen redden.

Gedurende het 160-jarig bestaan van de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen (KMDA) onderging de diertuin grondige veranderingen. De tuin breidde uit van 1,59 tot 10,5 ha en de dierenverblijven werden steeds groter. Voortdurend komen er nieuwe attracties bij, zoals onlangs nog het moerasbiotop Hippotopia.

De KMDA wil bijdragen tot een wereldwijd natuurbehoud. Dat doet ze door wetenschappelijk onderzoek en kweekprogramma's enerzijds en educatie en ontspanning voor het grote publiek anderzijds. Ze werkt mee aan het EEP (= European Endangered Species Programme). Elke diertuin coördineert de kweek van een aantal bedreigde diersoorten. Het doel is dat er zich gezonde, zichzelf onderhoudende bufferpopulaties van die soorten ontwikkelen.

Op wereldvlak zorgt de KMDA voor het voortbestaan van de okapi, de bonobo of dwergchimpansee, het goudkopleeuwaapje en de Congopauw.

Op Europees vlak houdt zij het stamboek bij van de monniksgier, de Mexicaanse soldatenara, de Fischer's toerako en de bergpaca.

Verder speelt de KMDA ook een rol in de kweek van het Przewalskipaard en de Europese otter.

Anders dan vroeger zijn de dieren vooral afkomstig uit kweek binnen diertuinen. Aan de hand van stamboeken gaan de verzorgers na welke dieren uit welke zoo het best met elkaar paren om zo tot een populatie te komen die gezond en voldoende groot is.

■ **Vraag 9.2**
(Deze vraag kan je gerust thuis oplossen)

Dit is het grondplan van de Antwerpse zoo. Welke kleur heeft het olifantengebouw?

Enkele tips:

- De shop is een cirkelvormig rood gebouw.
- Het zeeleeuwengebouw ligt aan dezelfde kant als de ingang van de zoo.
- In het gebouw dat zich in de linkerhoek bevindt, huizen de kleine zoogdieren.
- Tussen de apen en de kleine zoogdieren vind je de okapi's.
- Het vogelgebouw ligt tussen de shop en het neushoorngebouw.
- Het neushoorngebouw is het meest omgeven met vijvers.
- Achter het apengebouw bevindt zich een gele draaimolen.
- In de rode gebouwen aan de rechterzijde vind je runderen, pinguïns en het aquarium.
- Als je de zoo binnenwandelt, is het gebouw aan je linkerkant dat van de wintertuin.

Loop nu de Ploegstraat verder rechts in. Deze komt uit op een driehoekvormig pleintje met een bushalte. Daar ga je heen!

ALLES OP WIELTJES

Wat de aanwezigheid van groen al niet doet om een saai pleintje op te vrolijken. De Antwerpse Groendienst ontwikkelde en kweekte de boomsoort aan de tramhalte op de bomenbank van Berendrecht. Kenmerkend is een kleine, mooie en gezonde kroon, die heel goed haar vorm behoudt.

Vraag 10.1

Deze boomsoort - de *Fraxinus velutiana* Antwerpen - is een variëteit van:
Kruis de overeenkomstige letter aan op het antwoordblad.

A. de Linde

B. de Es

C. de Paardekastanje

Het tijdperk van de Antwerpse elektrische tram begon exact honderd jaar geleden. Het topjaar voor de tram was 1960. Toen vond je zowat vijftien tramlijnen in de stad en twintig andere lijnen met regiostrams die je tot ver buiten de stad brachten. Helaas geraakte de regiotram verdrukt door de toename van het auto(bus)verkeer en verdween. Ook voor de stadstram leek het einde nabij. Antwerpen leek rijp voor een metro-tunnel. Tussen 1970 en 1988 werd dan ook een reusachtig ondergronds stelsel van buizen aangelegd. Maar tot een volwaardige metro is het nooit gekomen wegens een tekort aan financiële middelen. De Belgische staat besliste in 1998 dat Vlaanderen, Wallonië en Brussel nu zelf hun openbaar vervoer moesten organiseren en subsidieerde de begonnen werken niet langer. Dit betekende het einde van de tunnelbouw. Enkele tunnelsegmenten zijn in gebruik als ondergrondse trambaan voor lijnen 2, 3 en 15. Maar de overige tunnels liggen nog altijd onbenut onder de stad.

Vraag 10.2

Met de tram kan je vanop dit pleintje makkelijk naar Eksterlaar. Naar welke Antwerpse deelgemeente ga je dan?

- A. Deurne
- B. Borgerhout
- C. Merksem

De hermelijntram

In Vlaanderen kwam het stedelijke en regionale openbaar vervoer in handen van 'De Lijn', die op 1 januari 1991 haar activiteiten startte. Volgens De Lijn moet de Antwerpse tram de ruggengraat van het openbaar vervoer worden. In 1998 ging 'Punt aan de Lijn' in bedrijf, een reusachtige opslagplaats in een voormalige GM-autofabriek in het noorden van Antwerpen. In 1999 werd de eerste Siemens lage-vloertram, bijgenaamd 'hermelijn', ingezet. Hiervan rijden er in Antwerpen inmiddels 31. Ze vervangen geleidelijk de 165 trams van het type PCC.

Maar er komen ook trams bij en De Lijn voorziet nieuwe verlengingen. Hierdoor krijgt Antwerpen een compleet regionaal sneltramnet, een milieuvriendelijk alternatief voor de auto. Dat zullen Antwerpenaren en pendelaars wellicht smaken in 2004, wanneer de Ring wordt afgesloten voor werken!

Sla links de Ommeganckstraat in.

11

EEN OMMETJE LANGS DE OMMEGANCKSTRAAT

De Ommeganckstraat is een fantasieloze straat waar koning auto regeert. Het is hier hoe- genaamd geen pretje om op de smalle fietsstrook je evenwicht te houden. Zeker niet als de tram je op je hielen zit.

Vraag 11.1

Oma wil met de auto naar huize Ommeganck. Ze beschikt over een parkeerkaart voor gehandicapten, een bril en een wegenplan. Wat vertel je haar vooraleer ze vertrekt?

Kruis de overeenkomstige letter aan op het antwoordblad.

A. Er is één parkeerplaats voor gehandicapten in de onmiddellijke buurt van huize Ommeganck. Opgelet, de Ommeganckstraat is een eenrichtingsstraat voor auto's. Je moet mintens één keer oversteken nadat je je geparkeerd hebt. Let op de tram!

B. Er is minstens één parkeerplaats voor gehandicapten in de onmiddellijke buurt van huize Ommeganck. Opgelet, de Ommeganckstraat is geen eenrichtingsstraat. Je hoeft maar één keer over te steken nadat je je geparkeerd hebt. Je kan je spiegelen vooraleer je binnengaat.

C. Er zijn twee parkeerplaatsen voor gehandicapten in de onmiddellijke buurt van huize Ommeganck. Opgelet, de Ommeganckstraat is geen eenrichtingsstraat voor de tram. Je hoeft maar één keer over te steken nadat je je geparkeerd hebt. Let op de tram!

Ommeganckstraat

Aan huisnummer 26 vind je de Vereniging voor Milieu-educatie van de Provincie Antwerpen (VMPA) en aan huisnummer 20 vind je het Centrum voor Natuur- en milieueducatie (CVN).

Het VMPA werd in 1979 opgericht door natuurgidsen uit deze provincie. Het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap erkent deze vereniging - samen met het CVN - als instelling voor Volksontwikkelingswerk.

VMPA organiseert natuur- en milieu-educatieve activiteiten zoals natuurwandelingen en uitstappen.

Bij het CVN - actief sinds 1965 - kan je terecht om een gids aan te vragen voor een geleide natuurwandeling in een natuurgebied in de Provincie Antwerpen voor je school, vereniging of groep. Als je wil kan je hier een cursus Natuurgids volgen. Ook organiseert het CVN lezingen en excursies rond natuur en milieu, kleine landschapselementen... Keuze genoeg!

Vraag 11.2

Oma maakte in zeventig jaar tweemaal een 'nieuwe spelling' mee. Ze mag dan al slecht te been zijn, toch is ze wakker genoeg van geest om de taalfouten uit de naambordjes van de gevels aan huisnummer 20 en 26 te halen.

Dit is de correcte schrijfwijze:

**CONTACTCOMITE VAN DE KRINGEN VOOR NATUURSTUDIE EN
NATUURBESCHERMING IN HET ANTWERPSE en CENTRUM VOOR
NATUURBESCHERMINGSEDUCTIE**

Hoeveel letters zijn er op de gevelborden foutief en/of teveel geschreven?

Op het einde van de Ommeganckstraat sla je de Carnotstraat links in.

Ga verder links het Koningin Astridplein op. Aan huisnummers 19 - 23, vind je het Provinciaal Diamantmuseum van Antwerpen.

DIAMONDS ARE FOREVER

Diamant: het hardste mineraal ter wereld. Toch is de steen heel eenvoudig van samenstelling: pure koolstof. Hetzelfde materiaal als het veel zachtere, ondoorzichtige en zwarte grafiet dat in potloden wordt gebruikt.

De wijze waarop diamant ontstaat is mysterieus. Zelfs voor geologen en natuurwetenschappers. Miljarden jaren geleden kristalliseerde de koolstof onder zeer hoge druk en hoge temperatuur. Dit gebeurde zo'n 150 tot 200 km onder het aardoppervlak, in de kokende magmaketel van de aardmantel. De steen vond zijn weg naar het aardoppervlak door vulkanische uitbarstingen, klaar voor de mens om te worden gevonden.

Het gewicht van diamanten wordt uitgedrukt in karaten, een woord dat afgeleid is van de wetenschappelijke naam van de Johannesbroodboom (*Ceratonia siliqua*). Vroeger dienden de vruchtjes van deze boom, die een constant gewicht van 200 milligram hebben, als gewichtjes. Het tegengewicht in diamant van één vruchtje, dus 200 milligram, is één karaat.

Wie alles wil weten over diamant moet zeker een bezoek brengen aan het Diamantmuseum. Dit multimediale en interactieve museum laat je op een boeiende manier kennis maken met alle facetten van de diamant. Tot 31 december 2003 loopt er tevens een interessante tentoonstelling rond 'Art Deco'. Gebruik de voordeelbon in het middenkatern van dit wandelboekje!

Het Diamantmuseum heeft aan zijn rechterkant heel interessante burens. Achtereenvolgens zijn dit: de Elisabethzaal, de Paon Royal en de Antwerpse Dierentuin.

Vraag 12.1

Bewonder de schitterende gevels van het Diamantmuseum, de Elisabethzaal, de Paon Royal en de dierentuin. De gebouwen worden op allerlei manieren opgefleurd door tal van elementen die verwijzen naar de dierenwereld. Van welk dier vind je hier géén spoor terug?

- A. Aap
- B. Kleine panda
- C. Slang
- D. Steltloper
- E. Giraf
- F. Pauw
- G. Eekhoorn

Als de werken aan het plein klaar zijn, komen de majestueuze gebouwen meer tot hun recht. Wie hier werkt of woont, moet er intussen het stof en het lawaai geduldig bijnemen en kijkt vast hoopvol uit naar het einde van de verbouwingswerken. Om wegwijs te geraken op het plein hebben de bouwheren een groot plan gemaakt waarop alle gebouwen terug te vinden zijn. Wie de weg wil vinden naar en op het Koningin Astridplein, moet met argusogen speuren naar de bewegwijzering, niet?

Vraag 12.2

De gebouwen met nummers 15, 8, 2, 29 en 21 hebben - behalve hun ligging - nog iets gemeen dat te maken heeft met het Koningin Astridplein. Wat?

Wie graag nog een bezoek brengt aan de dierentuin, vindt ook hiervoor een voordeelbon in het middenkatern van dit wandelboekje!

FOTOZOEKTOCHT

Noteer op het antwoordblad de naam van de straat of het plein waar het gefotografeerde zich bevindt.

1

2

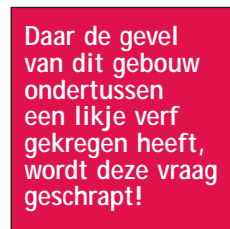
3

4

5

6

7

8

WANDELBOEKJE 'DE DIAMANTWIJK'

ANTWOORDBLAD

Voornaam: Naam:

Straat: Nr.:

Postnummer: Plaats:

Telefoon: Leeftijd: E-mail:

School/beroep: Datum van deelname:

VRAAG 1.1:

VRAAG 1.2:

VRAAG 2: A B

VRAAG 3:

VRAAG 4:

VRAAG 5.1: A B

VRAAG 5.2:

VRAAG 6: A B C

VRAAG 7.1: A B C D

VRAAG 7.2:

VRAAG 7.3:

VRAAG 8:

VRAAG 9.1:

VRAAG 9.2:

VRAAG 10.1: A B C

VRAAG 10.2: A B C

VRAAG 11.1: A B C

VRAAG 11.2:

VRAAG 12.1: A B C D E F G

VRAAG 12.2:

* Kruis het correcte antwoord aan.

SLOTVRAAG

Na deze tocht door de diamantwijk kan een creatieve eindvraag in die sfeer niet uitblijven...

Ditmaal krijg je de kans om je zangtalent te ontplooien. Wij verwachten van jou een lied(strofe) over de diamantwijk van minimum drie lijntjes.

Om het je makkelijk te maken, stellen we je een bestaande melodie voor. Die kan je aanvullen, of je brouwt eventueel verder (zoveel je maar wil). Het gaat om het lied 'Ik wil deze nacht in de straten verdwalen' van Wannes Van de Velde.

Ik wil nog es graag rond de statie gaan zoeken

.....

Al

.....

Extra lijntjes voor de liefhebbers:

.....

.....

ANTWOORDEN FOTOZOEKTOCHT

Op de fotobladzijde (blz. 28) staan genummerde foto's.

Geef de naam van de straat of van het plein waar het gefotografeerde zich bevindt:

FOTO 1	FOTO 5
FOTO 2	FOTO 6
FOTO 3	FOTO 7
FOTO 4	FOTO 8

Bezorg/zend dit ingevulde antwoordformulier vóór 31.12.03 aan: ARGUS, het milieupunt van KBC, Eiermarkt 8, 2000 Antwerpen (open tijdens de kantooruren).

Wie dit ingevulde formulier vóór 31.12.03 afgeeft in het EHA!, krijgt een leuk geschenk. Het Ecohuis Antwerpen (Turnhoutsebaan 139, 2140 Borgerhout) is open van woensdag tot zondag, van 10 tot 16.30 uur. Gebruik de bon in het middenkatern.

Een publicatie van ARGUS, het milieupunt van KBC en de STEDELIJKE MILIEUDIENST van de stad ANTWERPEN

Colofon

Vormgeving: Philip Van Hoeck

Drukbegeleiding: Eddy Moyaers

Druk: Drukkerij Van der Poorten, Kessel-Lo

Deze brochure is een initiatief van ARGUS, het milieupunt van KBC
en de Stedelijke Milieudienst van de stad Antwerpen

© 2003 ARGUS vzw, het milieupunt van KBC

Eiermarkt 8 ■ 2000 Antwerpen

Tel. 03 202 90 70 ■ Fax 03 202 90 88

info@argusmilieu.be ■ www.argusmilieu.be

Verantwoordelijke uitgever: Helga Van der Veken, Eiermarkt 8, 2000 Antwerpen

ARGUS vzw, Eiermarkt 8, 2000 Antwerpen
Tel. 03 202 90 70 ■ fax 03 202 90 88
info @ argusmilieu . be ■ www . argusmilieu . be